

СТАНОВИЩЕ

от

доц.д-р Румяна Георгиева (Институт по балканистика с Център по тракология при БАН), член на научно жури в конкурс за професор по специалността 2.2. История и археология (класическа археология), обявен от СУ „Св. Климент Охридски”

Доц.д-р Костадин Костадинов Рабаджиев е единствен кандидат по обявения от СУ „Св.Климент Охридски” в брой 14 (от 12.02.2013 г.) на Държавен вестник конкурс за професор по направление 2.2. История и археология (класическа археология). Подадените от него във връзка с участието му в конкурса документи отговарят на изискванията, упоменати в ЗРАСРБ, както и на правилниците на МОМН и СУ „Св.Климент Охридски” за неговото приложение.

Доц. д-р Костадин Рабаджиев работи в катедра „Археология” от 1984 г. насам. Той е придобил образователната и научна степен „доктор” през 1992 г. Избран е за доцент по класическа археология през 2001 г. и преподава три бакалавърски и два магистърски курса в ИФ и ФКНФ на Софийския университет. Той участва в изследователския колектив, който проучва древния град Кабиле. Ангажиран е с подготовката на шестима докторанти, трима от които успешно са защитили докторските си тези. От 2003 г. е член на Факултетния съвет на ИФ, а от 2007 г. - ръководител на катедра „Археология”.

Библиографската справка на кандидата съдържа списък и копия на 60 публикации (допълнени с 5 рецензии и 4 предговора), 17 от които са адресирани към настоящия конкурс. Те са подбрани сред общо 28 статии и студии, написани в периода след избора му за доцент през 2001 година. Между тях има една намираща се под печат в Университетското издателство „Св.Климент Охридски” монография (К.Рабаджиев. Конят, колесницата и конникът. Към интерпретацията на образа в тракийската култура, 565 с.), подготвена, обсъдена и приета за хабилитационен труд.

Книгата има несъмнен приносен характер. Темата, на която е посветена, е значима, актуална и разработена в стила на автора – всеобхватно, изчерпателно, прецизно, умело и с изключително внимание

към всеки детайл. В процеса на работа от територия, която надхвърля тракийските земи и контактните зони със съседни общности, е привлечен солиден изворов материал: писмени, литературни и веществени паметници. Всички изследвани артефакти, образни сцени и явления са анализирани и поднесени в строг хронологичен ред. В изложението са проследени съществуващите по темата дискусии, посочени са възможните интерпретации и са предложени логични и често изненадващи отговори на правилно формулирани въпроси. Потърсена е семантиката на изображенията на колесници върху различни паметници от Тракия, показани са употребата на колата в бита и ролята ѝ на престижна вещ в погребалния ритуал. Анализирано е мястото на коня и конницата в тракийското общество. Направен е успешен опит да бъдат обяснени свързаните с коня и конника образи и идеи, създадени в/извън Тракия и адаптирани към тракийския вкус или съобразени с него при функционирането им в смесени райони. Предложен е нов прочит на феномена „тракийски конник“ , хипотетично свързан с тракийския култ към предците.

Останалите, представени за настоящия конкурс, публикации на доц. д-р Костадин Рабаджиев се разполагат в няколко тематични направления.

Първото от тях обхваща проучвания в областта на класическата древност и показва предпочитанията на автора към темата за религиозния живот в древногръцкото общество. Изследвани са идеи и практики, свързани с гръцкия модел на общуване с боговете (статии № 4, 5), с дискусиите относно свещеното пространство, храма, статуите и празничността в гръцката религия (№ 2, 9), с гръцката образност (№ 8) и с гръцките идеи за антропогенезиса (№ 3). Вероятно заради интереса на автора към Орфей и гръцкия орфизъм, видим в някои от останалите извън конкурсните заглавия негови публикации, са изследвани и т.нар. „орфически“ ламели, натоварени с ролята на „златна памет“ на своите притежатели при очакваното преминаване след смъртта отвъд (№ 12).

Второто направление попълват публикации, свързани с тракийската древност. Основно място в него заема темата за погребалната обредност, тракийските представи за смъртта и посмъртното съществуване. Тя е представена чрез коректен анализ на изградените под могилни насипи гробни съоръжения (статии № 14, 15, 16), довел до предатирането на някои

от тях и оттам – до критики относно атрибуцията им към един или друг тракийски владетел. Категорично е отхвърлено определянето на зиданите гробници като храмове и/или мавзолеи и основателно е изказано съмнението, че създадени в чужда културна среда термини (като хероон например) могат да се прилагат в тракийската религиозна действителност. В дискуссионен план са представени също проблемът за психосоматичното безсмъртие на тракийския елит и за покойника като антроподемон или херой (№ 7, 14), както и за аристократичния култ към Залмоксис и безсмъртието на гетите (№ 11). Забележителен също е опитът за изследване на паметта за мъртвите (№ 17), който представя известните досега гробове на чужденци (елини) във вътрешността на Тракия, разпознати чрез надписите върху надгробията им, както и гробовете на онези траки, персонализирани по аналогичен способ (например Гонимаседзе в гробницата край Смядово, Шуменско).

Останалите статии придават деликатна пъстрота на творчеството на кандидата. В една от тях се разглеждат отразените в митовите отношения между елини и траки в района на Абдера и Тасос в ранния период на колонизацията, предизвикани от стремежа за контрол над сребърните рудници в Пангей (№ 6). В други две статии се обсъжда темата за тракийското изкуство (№ 10, 13), с акцент върху дискусията за тракийската образност в изделията с местен произход и семантиката на гробничната живопис. Размишленията в тази посока неизбежно водят автора към търсене на приемливи отговори на важни въпроси: дали и доколко мотиви от гръцки митове са били използвани за пресъздаване на местни представи в изобразителните схеми на тракийското изкуство, дали вкусът към определени гръцки сюжети означава, че тракийският аристократ е елинизиран или че само демонстрира познаване на елинската култура, без да почита елинските богове и доколко поръчките на луксозни изделия в гръцки ателиета за клиенти от Тракия са белег за желанието им да бъдат приобщени към гръцката култура.

Посочените по-горе изводи и констатации маркират основната част от приносите на разгледаните публикации. Доказателство за тяхното качество предлага и подробният индекс на цитиране на трудовете на кандидата в българската и чуждестранната научна литература.

Становището ми за предложения хабилитационен труд, придружаващите го публикации и цялостното творчество на кандидата е изцяло положително. Те го представят като професионалист с висок научен авторитет и водещ специалист в областта на изследванията на класическата и тракийската древност. Ето защо предлагам на почитаемото научно жури да избере доц. д-р Костадин Рабаджиев на академичната длъжност „професор”.

18.06.2013 г.